

Vilniaus gatvė Aukštadvaryje. XX a. pirmoji pusė. „Versmės“ leidyklos archyvo nuotr.

Aukštadvario valsčiaus pradinė mokyklų šventės dalyvių eiseną. 1931 m.

„Versmės“ leidyklos archyvo nuotr.

BUVUSIO AUKŠTADVARIO VALSČIAUS GYVENAMŲJŲ VIETŲ SĄRAŠAS (pagal 1923 m. Lietuvos gyventojų surašymo duomenis, 188 vnt.)

Akmenų k.	Burokiškių k.	Jonavos II vns.
Albinavos	Butkiškių k.	Jovaiškių k.
(Safarnios) vns.	Čekelių vns.	Juodupės vns.
Alesiškių dv.	Čižiūnų k.	Juozapavos plv.
Alesiškių I vns.	Dailydukos I vns.	Juozapavos vns.
Alesiškių II vns.	Dailydukos II vns.	Jurgionių k.
Alesiškių k.	Darbuciškės vns.	Jurgionių plv.
Andrijanavos vns.	Drabužninkų k.	Kapčiaus vns.
Antaveršio k.	Druselkiškės vns.	Karalinavos k.
Antaveršio plv.	Dubialkos vns.	Karapolio k.
Antonopolio vns.	Dugnelių vns.	Kareiviškių k.
Antopolio vns.	Dzidzerauliškės vns.	Kataliaučiznos vns.
Astrogyų vns.	Eitulionių k.	Keitonio vns.
Aukštadvario dv.	Gaižiūnų plv.	Klonių vns.
Aukštadvario mstl.	Galalaukio vns.	Kogeliškės vns.
Aukštojėlės vns.	Gelionio vns.	Koliuksčių k.
Aukštosios vns.	Gerviškės vns.	Kraccio vns.
Babaraisčio vns.	Gidanonių k.	Kruncikų k.
Babromiškės I vns.	Giriotiškių k.	Krunio k.
Babromiškės II vns.	Giriotiškių plv.	Lavariškės vns.
Barauniukų k.	Gojaus k.	Lavariškių k.
Bariševos vns.	Levaravos vns.	Levaravos vns.
Belvos k.	Griaužinkės vns.	Liaukiškės vns.
Belvos vns.	Gubiškių k.	Liceniškės vns.
Bendrelių vns.	Gudžionių k.	Mackanciškių k.
Bijūnų k.	Gurancų vns.	Mackonių k.
Briediškės vns.	Gurų vns.	Malinaukos vns.
Briediškių plv.	Intuponių k.	Malinavos vns.
Būdikos vns.	Ivaniškio k.	Markutaučiznos vns.
Būdos I k.	Jasnagurkos vns.	Mergiškės vns.
Būdos II vns.	Jasudonių k.	Mergiškių dv.
Bunciškių k.	Jonavos I vns.	Mergiškių k.

Mičiūnų k.	Pašvenčių vns.	Taletonių k.
Migliniškės vns.	Paukšteliškių k.	Tamaševos plv.
Mykalavos vns.	Paukštojos vns.	Tamelių vns.
Muračiznos	Peteriškių dv.	Totoriškių k.
(Parankavos) vns.	Petravinos vns.	Ustroniaus I vns.
Narvidiškės vns.	Petrosiškių k.	Ustroniaus II vns.
Naujajalaukio	Piliakalnio I k.	Užmiškės
(Navapolės) vns.	Piliakalnio II vns.	(Zaliesės) vns.
Naujajalaukio II	Porų vns.	Užubalės vns.
(Navapolės) vns.	Purvyų k.	Užuguoščio I dv.
Navapolės plv.	Radomyslio dv.	Užuguoščio II dv.
Navaršonių k.	Rangavos vns.	Užuguoščio k.
Navaršonių plv.	Ružiovos vns.	Vaibūniškės vns.
Navasodų	Sabaliaučiznos vns.	Vaitkūnų k.
(Novosodų) I vns.	Salamiankos vns.	Vėluncų k.
Navasodų	Samaukos plv.	Vercimų vns.
(Novosodų) II vns.	Samaukos vns.	Vernėjos
Nekrasiškių k.	Sapijoniškių dv.	(Litviškės) dv.
Nemaitonių k.	Skerdzinių plv.	Vigodkos k.
Nikoronų k.	Skšinatkos vns.	Vigodkos vns.
Odincevos vns.	Sodžiūnų k.	Vladislavavos dv.
Paberžės vns.	Srednikų I k.	Volnikos vns.
Pagelazės	Srednikų II vns.	Zabaraukos
(Pageluzės) vns.	Stanevos I vns.	(Zabarauskų) k.
Paguliankos I vns.	Stanevos II vns.	Začepkos vns.
Paguliankos II vns.	Stanislavavos vns.	Zagužų plv.
Palapiškių k.	Straveninkų k.	Zaliesių I vns.
Paliesės II vns.	Strumeliaučiznos vns.	Zaliesių II vns.
Palkių	Šaparnios	Zamkelio vns.
(Laukelių) vns.	(Parankavos) vns.	Zaulcų vns.
Pamiškės	Škilėtų I vns.	Žydiškių k.
(Paliesės) plv.	Škilėtų II vns.	Žiliniškių plv.
Pamiškės	Šlaitų vns.	Žiūkiškių vns.
(Paliesės) vns.	Šupinuvkos vns.	Žukaučiznos
Parankavos vns.	Tabeliukų vns.	(Parankavos) vns.
Pašvenčių k.		

LIETUVOS VALSČIAI

Aukštadvario panorama. J. Kliučiaus nuotr.

MONOGRAFIJA

Aukštadvarys

Nuo XVI a. Aukštadvario dvaras priklausė bajorams Liackiams, o XIX a. pr. perėjo Malevskių šeimos nuosavybėn. Tada buvo pastatyti dabartinis dvaro pastatas, įkurtas parkas, upėtakių auginimo tvenkiniai, ilgą laiką buvę vieninteliai Lietuvoje. Nuo XX a. pr. dvaras priklauso Mongirdams

Rengiama „Aukštadvario“ monografija, papildysianti jau išleistas knygas apie Aukštadvarį bei „Lietuvos valsčių“ seriją – 100-tomį Lietuvos istorijos rašto paminklą

„Versmės“ leidykla nuo susikūrimo 1994-aisiais leidžia 100-tomę seriją monografijų, skirtų Lietuvos miestams ir miesteliams bei jų apylinkėms, atitinkančioms tarpukariu buvusius Lietuvos valsčius. 2010 m. pradėta rengti monografija ir apie buvusį Aukštadvario (Trakų r.) valsčių. Knygą numatoma užbaigti iki 2015-ųjų.

Būsimoji monografija bus unikalus, didelės apimties – daugiau kaip 1 000 puslapių – leidinys, pasakojantis apie Aukštadvario ir jo apylinkių kraštovaizdžio raidą, istoriją nuo seniausių laikų iki mūsų dienų. Norima sutelkti didelį – iki 100 autorių būrį, kad būtų parašyta kuo daugiau išsamių straipsnių, prisiminimų, surinkta nuotraukų tokia tematika: Aukštadvario krašto gamta (klimatas, dirvožemis, biologinė įvairovė – augmenija, gyvūnija, – miškai, upės, ežerai ir kt.), šio krašto istorija (archeologijos paminklai, kaimai, dvarai, ūkininkai, senolių prisiminimai, okupacijų padariniai, išsivadavimo kovos, nepriklausomybės atgavimas), kultūra, švietimas (miestelio ir kaimų architektūra, kultūros įstaigos, mokyklos, bažnyčios), kultūrinis gyvenimas (šventės, papročiai, tradicijos, liaudies medicina, tautodailininkai), tautosaka, kalba, įžymūs žmonės. Ypatingas dėmesys skiriamas unikaliai Aukštadvario regioninio parko gamtai.

Strėvos piliakalnis, kurio papėdėje buvo įsikūrusi gyvenvietė ir pilkapynas, plyti į šiaurę nuo Strėvos kaimo. Piliakalnį 1971 m. žvalgė archeologai – jie aptiko kultūrinį sluoksnį, rado lipdytos grublėtos keramikos

Monografijoje bus šimtai nespaltvotų ir spalvotų nuotraukų, ji bus gausiai iliustruota piešiniais, žemėlapiais, dokumentų faksimilėmis, pateiktos muzikos kūrinių natos, asmenvardžių ir vietovardžių rodyklės.

Monografija skiriama Magdeburgo teisių Aukštadvario miesteliui suteikimo 445-osioms metinėms (1569–2014), Lietuvos atkūrimo šimtmečiui (1918–2018), pirmosios Aukštadvario Šv. Stanislovo ir Šv. Zigmanto bažnyčios pastatymo 500 metų jubiliejui (1518–2018), Šv. Domininko vienuolyno komplekso įsteigimo 350 metų jubiliejui (1667–2017).

Aukštadvaryje jau vyko dvi lokalinių tyrimų ekspedicijos – 2010-aisiais ir 2011-aisiais, o **2012 m. rugpjūčio 1–7 d. rengiama papildoma ekspedicija**. Istorikai, etnologai, kraštotyrininkai, menotyrininkai, žurnalistai, biologai, kalbininkai lankysis įvairiose vietovėse, susitiks su vietos gyventojais, užrašys prisiminimus, rinks informaciją, nuotraukas, archyvinę medžiagą, skirtą būsimei monografijai.

„Versmės“ leidykla maloniai kviečia visus šio krašto gyventojus padėti monografijos rengėjams surinkti kuo daugiau įdomios informacijos būsimei 100-tomės „Lietuvos valsčių“ serijos monografijai, kuri bus gražus paminklas Aukštadvario kraštui, jo žmonėms. To paminklo nesukursime be visuomenės paramos ir prisidėjimo.

Už pagalbą ir bendradarbiavimą rengiant „Aukštadvario“ monografiją ekspedicijos organizatoriai dėkoja Aukštadvario seniūnei Jadvygai Dzencevičienei, veikliam Aukštadvario regioninio parko direktijos kolektyvui, kultūrologai Ritai Balsevičiūtei, Aukštadvario žemės ūkio ir vidurinės mokyklų kolektyvams, aktyviai Aukštadvario bendruomenei.

„Aukštadvario“ monografijos vyriausioji redaktorė ir sudarytoja **Ona Gaidamavičiūtė**, tel. 8650 77048, elektroninio pašto adresas ona.gaida@gmail.com.

**Maloniai kviečiame
būti „Aukštadvario“ monografijos bendraautoriais,
talkininkais, rėmėjais.
KVIEČIAME PRISIDĖTI KAS KUO GALI**

Visus, neabejings Tėvynei ir savo gimtinei, maloniai kviečiame prisidėti prie rengiamos monografijos: pateikti nuotraukų, patiems parašyti straipsnį ar pakalbinti tai padaryti kitus, pateikti patarimų ir pasiūlymų. Taip pat kviečiame finansiškai remti knygos išleidimą – be visuomenės supratimo ir pasiaukojimo knygos neįstengsime išleisti, nes didžiąją dalį leidinio sąmatos sudaro neatlygintina parama.

Iš anksto nuoširdžiai dėkojame už prisidėjimą ir suteiktą paramą. Visi kuo nors prisidėjusieji ir aukotojai bus garbingai įrašyti knygos rėmėjams skirtuose puslapiuose, įvardijant konkretų kiekvieno indėlį. Apie suteiktą ženklėsnį indėlį ar paramą bus informuojama visuomenė.

„Lietuvos valsčių“ serijos monografijų rengimo darbus leidykla įsipareigoja atlikti savo ir (ar) skolintomis lėšomis net ir esant nepakankamam finansavimui, tačiau knygos tiražą bus galima spausdinti tik gavus pakankamą paramą ir visą leidinio sąmatinę sumą, t. y. tik užsakovams bei rėmėjams įvykdžius visus savo finansinius įsipareigojimus ir faktiškai gavus visas monografijai trūkstamas lėšas.

Viešajai įstaigai „Versmės“ leidyklai už jos vykdomą pelno nesiekiančią veiklą – Lietuvos istorijos ir tradicinės kultūros monografijų serijos „Lietuvos valsčiai“ rengimą bei su tuo susijusią mokslo veiklą – 2004 m. yra suteiktas paramos gavėjo statusas, todėl knygos leidybai galite skirti ne tik minėtą, bet ir savo 2 proc. pajamų mokesčio paramą.

Finansinę paramą knygai galima pervesti VŠĮ „Versmės“ leidyklai, kodas 122732630, į atsiskaitomąją sąskaitą AB „Citadele“ banke LT027290000005467101, nurodant: Parama monografijai „Aukštadvaris“, arba perduoti grynaisiais leidyklos buhalterijoje.

„Versmės“ leidyklos adresas
Geležinkelio g. 6, 02100 Vilnius.
Telefonai: 85 2130623 (ir faksas), 8698 09077.
Leidyklos vadovo Petro Jonušo tel. 8698 20707,
elektroninio pašto adresas leidykla@versme.lt,
leidyklos interneto svetainė www.versme.lt.

Lankstinukas parengtas 2012-ųjų liepą.

Aukštadvario bajorų Liackių herbas.
Žymų pėdsaką Aukštadvario gyvenime
paliko Liackių giminė. Ivano Liackio
pastangomis 1569 m. Aukštadvariui buvo
suteikta miestelio privilegija, o 1629 m.
Jono Alfonso Liackio lėšomis čia buvo
pradėta statyti mūrinė bažnyčia ir
įsteigtas Dominikonų vienuolynas.

